

SIMBOLURI HERALDICE ACADEMICE NOI (II)

Dr. **Silviu ANDRIEȘ-TABAC**

THE NEW ACADEMICAL HERALDIC SYMBOLS (II)

The process of elaboration of the coats of arms and the flags of academic institutes is continuing. After the others Institutes, two institutes of the Division of Humanities and Arts Sciences approved their symbols in 2008.

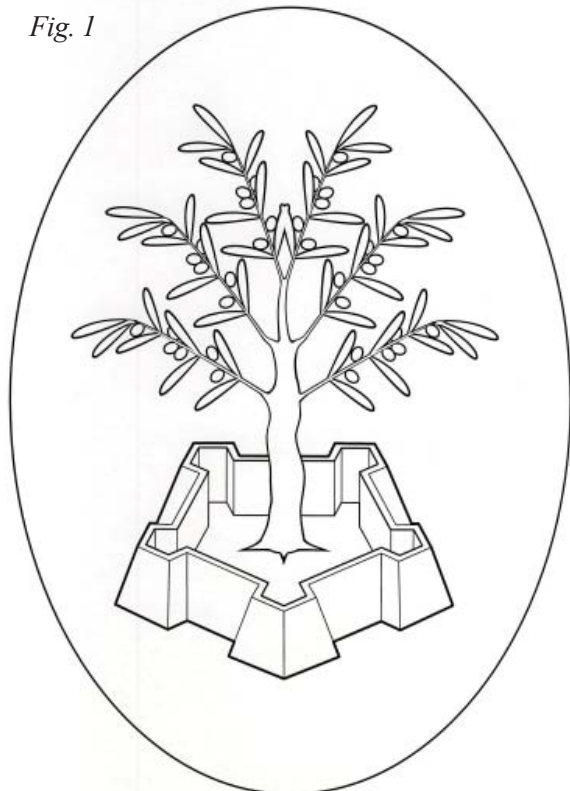
The principal emblem of the symbols of the Institute of Philosophy, Sociology and Political Science, created by the author, Svetlana Ciumac, and the painter Vitalie Ichim, is the image of the olive tree of Greek goddess Athena, which is the symbol of philosophical wisdom and of capacity to peaceable organization of the ideal state. The olive tree grows out of a heraldic fortress, the mark of the political science and of the ideal state.

The principal emblem of the symbols of Institute of Philology, created by Aurelia Hanganu, the author, and the painter Vitalie Ichim, is the image of Calliope – the Greek muse of epic poetry and elocution. In the flag of that Institute we also find a crown of willow's branches, a Rumanian romantic literature's tree-symbol.

I. Stema și drapelul Institutului de Filozofie, Sociologie și Științe Politice

Simbolurile Institutului de Filozofie, Sociologie și Științe Politice, elaborate de subsemnatul în colaborare cu dr. Svetlana Ciumac și desenate de pictorul Vitalie Ichim, au fost aprobate de Consiliul științific al Institutului la 20 noiembrie 2007 (proces-verbal nr. 8) și de Comisia Națională de Heraldică a Republicii Moldova la 17 iulie 2008 (proces-verbal nr. 185–III).

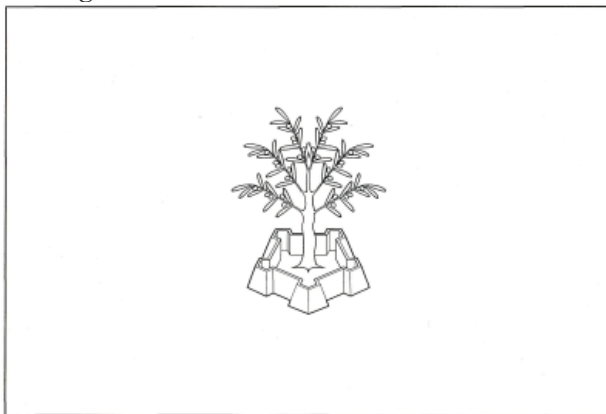
Fig. 1

Stema reprezintă: În scut oval, pe albastru, o cetate heraldică pentagonală cu vârful în jos, de aur, din mijlocul căreia crește un copac de măslin, de argint (fig. 1).

Drapelul reprezintă o pânză dreptunghiulară (2:3), albastră, având în mijloc o cetate heraldică pentagonală cu vârful în jos, galbenă, din mijlocul căreia crește un copac de măslin, alb (fig. 2).

Fig. 2

Explicația mobilelor este următoarea. Scutul oval și culoarea albastră a câmpului au aceeași semnificație ca și în simbolurile Academiei de Științe a Moldovei și altor institute.

Cetatea heraldică simbolizează în această stemă științele sociale și politice, cuvântul „politică” provenind de la grecescul *polis* – „cetate”. În același timp, cetatea invocă teoriile filozofice antice referitoare la „cetatea ideală”, „cetatea reală” și „cetatea posibilă”, dezvoltate de Platon, Aristotel și alți autori greci. Simbol universal al „refugiului interior al omului, al adâncului inimii”, al locului „unde se produce comunicarea privilegiată între sufletul omului și Divinitate, sau cu Absolutul”, cetatea pentagonală poate fi citită ca pentagramă – „una din cheile Științei celei Mari”, care „deschide calea către taine”. Culoarea de aur a cetății accentuează idealitatea, dar și inteligența, prestigiul, virtutea și grandoarea.

Măslinul apare în această stemă în calitate de copac sfânt al Atenei, zeița înțelepciunii. El simbolizează aici în primul rând înțelepciunea filozofică, dar și capacitatea de organizare practică și pașnică a Cetății ideale. Măslinii Atenei erau considerați „arbori ai sorții”. Măslinul este un simbol recunoscut al păcii (fig. 3).

Fig. 3

*Wander Olivenbaum mit fleiß ward recht genutzet
 er hochgewinnliche Frucht des fruds anzeigend bringet.
 So man in einem Reich die pflanzung sich wol artet
 durch frid es überall den Ständen wolgelinget.*

Măslinul, simbol al păcii.
 Gravură în aramă,
 W. H. Cavaler v. Hohberg, 1675.

Asocierea măslinului cu zeița este urmarea dispuței pe care Atena a avut-o cu Poseidon pentru posesiunea asupra Aticii în timpurile regelui Cecrops. Poseidon, pentru a-și afirma drepturile, ar fi lovit cu tridentul, făcând să izvorască din rocile de la Acropole o sursă de apă sărată (după altă tradiție, de sub tridentul lui Poseidon ar fi apărut un cal). La rândul său, Atena a făcut să crească pe Acropole un arbore de măslin, care a supraviețuit tuturor intemperțiilor vremurilor (fig. 4). Regele Cecrops a oferit întâietatea Atenei, care astfel și-a confirmat patronajul asupra orașului Atena.

Fig. 4

Argintul măslinului, smalt și al zeiței caste Athena, simbolizează în heraldică curățenia, virginitatea și puritatea, dar și înțelepciunea. Argintul, fiind asociat cu albul filei de hârtie, este o culoare preferată a savanților.

Astfel, această stemă poate fi citită ca o cetate umană ideală care își desfășoară viața liber și pașnic într-un cadru natural (marcat prin albastrul câmpului – culoarea cerului), la umbra măslinului înțelepciunii filozofice. Iar cercetătorii Institutului de Filozofie, Sociologie și Științe Politice se pot asocia cu gânditorii antici care discutau în livezile sfinte de măslini, dar și cu grădinarii care gândesc la bunăstarea cetății. Apelul la antici denotă atașamentul filozofilor moldoveni față de tradiția și continuitatea filozofiei contemporane europene.

Drapelul a fost elaborat prin metoda desfacerii câmpului heraldic în câmp vexilar, la fel ca în cazul drapelului Academiei de Științe a Moldovei.

II. Stema și drapelul Institutului de Filologie

Simbolurile Institutului de Filologie, elaborate de dr. Aurelia Hanganu în colaborare cu subsemnatul și desenate de pictorul Vitalie Ichim, au fost aprobate de Consiliul științific al Institutului la 7 februarie 2008 (proces-verbal nr. 1) și de Comisia Națională de Heraldică a Republicii Moldova la 17 iulie 2008 (proces-verbal nr. 186–III).

Stema reprezintă: *În scut oval, pe albastru, muza Calliope, în picioare, văzută din față, privind spre stânga, purtând chiton lung și sandale, totul de argint, încoronată cu diademă de aur și ținând în mâna dreaptă un stil, iar în cea stângă o tăbliță cerată, ambele de același metal* (fig. 5).

Fig. 5

Drapelul reprezintă o pânză dreptunghiulară (2:3), albastră, având în mijloc, în interiorul unei cunune ovale din două ramuri de salcie albe, imaginea muzei Calliope, în picioare, văzută din față, privind spre stânga, purtând chiton lung și sandale, totul de asemenea alb, încoronată cu diademă galbenă și ținând în mâna dreaptă un stil, iar în cea stângă o tăbliță cerată, ambele de aceeași culoare (fig. 6).

Fig. 6

Semnificația scutului oval și a culorii albastre a câmpului este aceeași ca și în cazul stemei precedente.

Mobila principală a stemei este chipul muzei Calliope (greacă: *Καλλιόπη* sau *Καλλιόπεια* – „voce frumoasă”, conform etimologiei lui Diodor din Sicilia) – muza poeziei epice (rapsodia, epepeea) și a elocvenței (puterea de convingere prin cuvânt) în mitologia greacă. Era fiica lui Zeus și a Mnemosynei, cea mai mare, cea mai înțeleaptă și cea mai asertivă dintre muze. După Hesiod („*Theogonia*”), Calliope se diferenția între muze, inspira regii buni, care știau să aplaneze conflictele. Ea ar fi fost arbitru disputei dintre Afrodita și Persefona referitor la Adonis, oferindu-le acestora timp egal pentru el. Conform unei tradiții a pitagoreicilor, Calliope era și Muza filozofiei. Grecii o considerau cea mai eminentă dintre muze.

Calliope este cunoscută drept muza lui Homer, inspirându-l pentru „*Iliada*” și „*Odiseea*”; după altă variantă, ea ar fi fost chiar mama lui Homer pe care l-ar fi născut de la Apollo. Este amintită de Alcman, Stesihor; i se adresează Vergilius, iar Dionisius numea poezia, în elegii, drept strigăt al Calliopei. A avut doi fii, pe Orfeu și Linus, al caror tată este, conform tradiției, Apollo (conform altor surse, regele trac Oiagros).

Era reprezentată de obicei ca o tânără cu aer măiestros, cu o coroană de aur pe frunte care, conform lui Hesiod, vorbește despre supremația ei între cele-

alte muze. Alteori poartă pe cap o cunună de laur. Adesea este împodobită și cu ghirlande. Atributele ei obișnuite sunt stilul – unealtă antică de scris – și tăblițele cerate, dar în imaginile medievale putea avea uneori în mână un sul de pergament (cu un poem epic), sau o carte, sau o trompetă.

Argintul (alb în drapel), ca smalt preponderent al mobilei heraldice, a fost ales din considerentul că simbolizează în heraldică curățenia, virginitatea, puritatea și înțelepciunea, iar aurul atributelor clasice, în calitate de metal superior, este menit să accentueze individualitatea muzei.

Drapelul institutului a fost elaborat prin metoda desfacerii câmpului heraldic în câmp vexilar, la fel ca în cazul drapelului Academiei de Științe a Moldovei, imaginea muzei protectoare fiind încadrată de o cunună ovală sugerând ovalul scutului, alcătuită din două ramuri de salcie.

Salcia plângătoare sau pletoasă (*Salix babylonica*) a fost aleasă mai ales pentru symbolismul ei literar românesc. Ea ne apare ca simbol al supleței, al creativității spiritului uman care se modelează în funcție de diferite condiții. Ramura de salcie, pentru că este mlădioasă, nu se rupe sub greutatea zăpezii, simbol al curățeniei și începuturilor. Creația lui Mihai Eminescu, în care mama-natura a constituit izvorul sufletesc de inspirație al luceafărului poeziei românești, a fost sensibilizată de mioriticul spațiu geografic românesc – de stele și lună, de păduri și lunci, de ape și izvoare asupra cărora stă plecată salcia plângătoare, umbrind călătorul, dar și oferindu-i un spațiu de meditație, de contemplare și visare. Salcia pentru Eminescu este unul dintre arborii ai căror freamăt a animat profund sentimentul patriotic, romantic și nostalgia poetului nepereche, la trecerea timpului. Astfel, invocând sentimentele lirice și tristețea poetică, salcia marchează în acest blazon cercetarea științifică legată de retrăirea sentimentului programat de autorii operelor literare.

Lista figurilor:

1. Stema Institutului de Filozofie, Sociologie și Științe Politice;
2. Drapelul Institutului de Filozofie, Sociologie și Științe Politice;
3. Măslinul, simbol al păcii. Gravură în aramă, W. H. Cavalier von Hohberg, 1675 (apud Hans Biedermann, *Dicționar de simboluri*, vol. I, București, Ed. *Saeculum I. O.*, 2002, p. 252);
4. Disputa Atenei cu Poseidon. Gemă antică romană (apud J. C. Баешко, А. Н. Гордиенко, А. Н. Гордиенко, *Энциклопедия символов*, Москва, Смоленск, 2007, с. 104);
5. Stema Institutului de Filologie;
6. Drapelul Institutului de Filologie.